

LAUSUNTO

23.10.2023

557/03.00.01/2023

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto

Lausuntopyyntö 18.10.2023, HE 41/2023 vp

Ilmatieteen laitoksen lausunto HE 41/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto on pyytänyt Ilmatieteen laitokselta lausuntoa koskien vuoden 2024 talousarviota. Ilmatieteen laitos on perehtynyt aineistoon ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Valmistelussa on huomioitu Ilmatieteen laitoksen palvelukyvyn ja toiminnan kannalta keskeiset asiat niin että tavoitteet ja niiden saavuttamisen edellyttämät resurssit vastaavat pääosin hyvin toisiaan.

Rahoitusrakenteessa Ilmatieteen laitos on tutkimuslaitoksista Suomen suurimpia EU-rahoituksen saajia. Laitoksen EU-rahoituksen tason nostaminen nykyisestä olisi osaamisen ja palveluiden puolesta mahdollista, mutta budjettirahoituksen taso ei enää sitä mahdollista, koska hankkeiden omarahoitusosuuksiin ei voida osoittaa lisämäärärahoja. Tältä osin Ilmatieteen laitos puoltaa budjettivalmistelun yhteydessä lisämäärärahan osoittamista ao. tutkimushankkeiden vastinrahoitukseen.

Lisäksi Ilmatieteen laitos pitää tärkeänä kohdentaa tutkijankoulutuspilottiin suunnitellut määrärahalisäykset yliopistojen ja valtion tutkimuslaitosten kesken. Nykyisellään pilottia ollaan toteuttamassa epätarkoituksenmukaisella tavalla kohdentaen koko rahoitus yliopistoille. On muistettava, että yleisesti TKI-toiminnan tutkijankoulutuksen keskeisenä tavoitteena on tuottaa tohtoritason osaajia elinkeinoelämän tarpeisiin. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi tutkimuslaitoksilla on keskeinen rooli; niillä on rajapinta elinkeinoelämän käytännöllisiin, konkreettisiin kysymyksiin eri tavalla kuin akateemiseen tutkimukseen keskittyvillä yliopistoilla. Todettakoon, että tällä hetkellä Ilmatieteen laitoksella on n. 50 väitöskirjatyötä tekevää tutkijaa ja vuosittain tohtorintutkinnon suorittaa n. 10 henkilöä.

Käytännössä tilanne voitaisiin korjata kohdentamalla tutkimuslaitoksille osa ao. pilotin rahoitukseen suunnitellusta kokonaisuudesta niiden talousarviorahoitukseen tutkijankoulutusta varten. Toinen vaihtoehto olisi osoittaa Suomen Akatemialle ao. summa haettavaksi tutkimuslaitoksille väitöskirjatutkijoiden rahoitukseen.

Ilmatieteen laitos kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että hallitusohjelmassa mainittuun avaruustilannekeskuksen toiminnan käynnistämiseen ei ole osoitettu sen edellyttämää rahoitusta, mikä hidastaa keskuksen perustamista.

Kaikkiaan vuoden 2024 talousarvioesitys antaa Ilmatieteen laitokselle edellämainituin varauksin hyvän lähtökohdan valmistautua pitkäjänteisesti turvallisuusympäristön muutoksen, ilmastonmuutoksen ja digitalisaation tuomiin tulevaisuuden osaamis- ja resurssihaasteisiin.

Marko Viljanen
Hallintojohtaja